

Bračkovih pristašev Slovenci ne bodo spreobrili; pa jih tudi ne marajo, ker jim za take ljudi prav nič ni. A ostalim kmetom, ki so dosedaj okoli blodili, kakor izgubljene ovce, ne vedo, kam bi se obrnili in komu bi verjeli, dajamo to pomisliti: Kaj more Bračko ponujati? Nič. On je sam vesel, če njemu kdo kaj ponudi. On nosi sicer sedaj še svoje slavo okoli, a vse je minljivo na svetu, in tako tudi Bračkova slava. Kakšno zaslombo ima Bračko za prihodnost? Nobene. On se ne more sklicevati na svoje znanosti, ker jih nima; on se ne more sklicevati niti na pošteno voljo, ker volje, kmetu kaj dobrega storiti, dosedaj še ni pokazal. Njegovo delovanje je le kruhohorstvo. Drugače pa je pri bralnem društvu. V njem si podajajo roke duhovni in posvetni gospodje in kmetje. Prvim stoji na strani učenost, slednjim pa znanje kmetičkih razmer in potreb. Ti kmetje blagrujejo bralno društvo, ker so razumni in vedo, kako koristno bo bralno društvo delovalo. Ako bi o tem ne bili prepričani, ne bi bili pristopili k društvu. Vi ostali kmetje pa volite sedaj: Tu Bračko, tu bralno društvo!

Kljub vsem velikim potežkočam je društvo med ljudstvom pognalo korenine ter je rastlo in se razvijalo in jačalo. Na občnem zboru 3. februarja 1895 se je ugotovilo, da ima društvo že preko 130 članov ter razpolaga s knjižnico, ki obsega nad 500 knjig. Pri tej priliki je takratni knjižničar, g. kaplan Kosar, ki je že med rajnimi, pa je imel za razvoj društva največje zasluge, pripomnil: »Naj se čitajo knjige ne samo pripovedne, marveč tudi gospodarske vsebine, ker je vsakemu treba izobraženosti v svoji stroki.«

Napredovanje društva je bilo v tesni zvezi z obilnejšim pristopom mladine k društvu. Na občnem zboru leta 1901 se je moglo konstatirati veselo dejstvo, da se je za društvo začela zanimati mladina. In o priliki občnega zbora leta 1903 je »Slov. Gospodar« zapisal: »Posebno so pokazali naši vrli mladeniči in dekleta, kako se zelo zanimajo za bralno društvo in njegovo delovanje. Vera in narodnost danes gibljeta svet, z njima mora računati vsak razsoden človek, nju se mora vsak zavdati.«

Leta 1904, dne 25. septembra je bralno društvo na svečani način obhajalo desetletnico svojega obstoja in dela. Pri tej priliki je bila blagoslovljena društvena zastava. Pri blagoslovljenju je kumoval dvorni svetnik in državni poslanec dr. Ploj, govor pa je imel sedanji minister prosvete dr. Korošec, ki je bil urednik »Slov. Gospodarja«. Zanimivo je, da je politična oblast v nekdanji državi to zastavo kontumacirala, ker je na njej podoba slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Zastava se ni smela pokazati v javnosti. Še le sedanja država je odstranila ta značilni in škandalozni kontumac.

V poročilu o nadaljnjem razvoju in delovanju društva je dr. Hohnjec omenil ime rajnega Janka Pelca, ki ga je »Slov. Gospodar« v poročilu o proslavi društvene desetletnice imenoval »dušo bralnega društva«. Ta plemeniti mož v kmetijski suknji je v istini bil duša ne samo bralnega društva, marveč vsega narodnega gibanja. S svojimi plemenitimi deli si je zaslužil, da ga ohranimo v hvaležnem spominu ter posnemamo njegovo požrtvovalnost in žilavo delavnost. Slomšek nas opominja: »Kdor svojih prednikov ne časti, njih naslednik biti vreden ni.«

Dr. Hohnjec je končno zahteval naloge društva v sedanjosti in smernice društvenega delovanja. Društvo je

Ali ne čuje —? Nikdar poprej se trzanu šita ni zdel tako neroden pri zalezovanju plena — vendar se beli človek ni zmenil zanj!

Ne, gotovo ne čuje —!

Šita je skrčil prožni hrbet in se pripravil za skok.

Tedaj pa je zarjovel v gozdu divji, strašni, izživajoči bojni krik Kršakovoga rodu. Džungla je umolknila, ptiči so utihnili, v nemem strahu so se poskrile živali in šita, krvoločni, drzni ropar, je planil skokoma v goščavo in urno izgubil s pozorišča.

Claytona pa je stresla smrtna groza. Kri mu je zledenela ob strašnem glasu, lasje so se mu naježili in oči so mu kakor okamenele strmele v kraj, odkoder je glas prišel.

Ni bil strahopetnež, pa če je kedaj kdo v življenju čutil, da mu smrt s svojimi ledenimi prsti sega po srcu, — Cecil Clayton, najstarejši sin lorda Greystoke, jo je tistikrat čutil.

Strašni glas je do skrajnosti napel vse njegove živce. Kako bi pač naj bil siromak vedel, da ga je prav ta strašni glas rešil gotove smrti pod kremplji krvoločnega leoparda — in kako bi naj vedel tudi tu, da je ta grozni, divji glas prišel iz grla njegovega lastnega, pravega bratrance, sina njegovega strica Claytona, ki ga je že zdavnaj imel za mrtvega —.

Večerilo se je, mrak je legal na gosto džunglo.

Claytona so je lotevala malodušnost in negotovost. Ali naj gre še dalje in išče profesorja Porterja in njegovega tovariša ter pri tem sam pogine po noči v džungli, ki gotovo mrgoli roparskih živali, — ali pa bi se vrnil h koči, kjer bi vsaj lahko pomagal Ini in jo branil, če bi bilo treba?

Težko mu je delo, da bi se vrnil brez očeta k njej, pa še huje ga je mučila misel, da je sama in brez varuha v

Pravo
Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“
je priljubljeno pri vseh varčnih gospodinjah!
Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

izvršilo veliko narodno obrambno delo. Gospod župnik Josip Lončarič, ki je kot kaplan v Gornji Radgoni vneto in vztrajno deloval na društvenem polju, je v svojem pismu bralnemu društvu o priliki njegove tridesetletnice po pravici in brez pretiravanja mogel to trditi: »St. Ilij na severu in Sv. Peter na vzhodu sta rešila Slovenske gorice.« Ta naloga tudi v bodoče ne bo popolnoma odpadla. Na državnih mejah je treba več narodne zavesti, kakor po drugih krajih, ki ležijo v notranjosti države. Društvo bo torej svojo tradicionalno nalogo moglo in moralo vršiti naprej.

Državna meja nalaga društvu dolžnost živahnega, urejenega in vsestranskega dela že radi sosesčine drugih držav. Po izobrazbi ljudstva, ki prebiva na meji, sosedje iz drugih držav presojujejo kulturno stopnjo celega naroda. Čim višja, globlja in širja bo izobrazba našega ljudstva na meji, tem boljša bo mednarodna sodba o kulturni vrednosti ne samo našega ljudstva, marveč tudi naših bratov proti jugu. In ravno ta ozir na naše hrvatske in srbske brate mora biti za nas nagib, da ne popustimo na polju ljudsko-izobrazevalnega dela, marveč da to svoje delo poglobimo in razširimo. Čim višje bomo dvigali svoj narod v prosveti in omiki, tem bolj bo naš zglede naše brate silil k temu, da vzamejo plug prosvete energično v svoje roke, ter začnejo po načrtu, temeljito in dosledno orati ledino ljudske izobrazbe.

Zbrano občinstvo, med katerimi so bile zastopane vse stranke, je govor dr. Hohnjeca sprejelo z velikim in vsestranskim odobravanjem. Predsednica Dekliške zveze, Nežika Osojnik je nato razločno in navdušeno deklamirala pesem, ki jo je za tridesetletni društveni jubilej sestavil g. Matija Zemljč, župnik pri Sv. Tomažu. Govorila sta še tudi g. Jakob Zemljč iz Radencev, ki je pred 30 leti kot mladenič govoril na ustanovnem shodu društva, in g. Janko Čirič, ki je pred leti kot pečovodja požrtvovalno deloval v društvu. Za zabavo občinstva je skrbel društveni pevski zbor, moški in mešani, ki je pod spretnim vodstvom g. Potočnika prelepo zapel celo vrsto pevskih točk. Tudi tamburaški zbor je dobro izvršil svojo nalogo. Cela prireditev je bila dostojna proslava tridesetletnega društvenega jubileja ter je na vse napravila utis, ki je vreden ljudskega kulturnega društva.

J. Blažević:

Rodno in malorodne trte.

Da bi se dokazalo na podlagi demonstrativnega nasa-da razliko v pridelku iz rodnih in malorodnih trt, se je u-peljal sledeči poizkus:

Od sort: beli peček, črni burgundec, beli rizling, ši-

rokah upornih, divjih mornarjev in v bližini nevarne džungle.

Morebiti pa se je profesor Porter že vrnil s svojim tovarišem —?

Da, skoraj gotovo da se je že vrnil!

Opustil bo torej nepotrebno iskanje, šel bo h koči. Če se morebiti res še nista vrnila, — saj se lahko jutri na vse zgodaj še enkrat odpravi na lov za njima —.

Tako je ugibal Clayton in tema se je delala.

Nazadnje se je odločil, stopil je in opotekajoče se ob štorih in koreninah in butajoč z glavo ob debela zdaj tu zdaj tam je lezel naprej v smeri, ki je mislil da vodi h koči.

Trzan se je čutil.

Mladi belokožec je obrnil hrbet obrežju in koči ter šel v čisto nasprotno stran vedno globlje v džunglo, v smeri proti naselbini črncev Mbonginega rodu.

Mož se mu je zdel nerazumljiv —.

Kdo bo šel v globoko džunglo in v naselbino krvoločnih črncev oborožen s samo sulico —? In niti vajen je ni, tako je zasodil Trzan, ko je videl, kako nerodno nosi beli neznanec svoje orožje. In če išče svoja dva tovariša, zakaj ne gre po njuni sledi, ki je dovolj razločno tekla po gozdu malo niže od kraja, kjer sta stala —.

Mladi mož je izgubljen je zasodil Trzan. In žal mu je bilo zanj.

Čudno nagnjenje je čutil za mladega človeka, naj-bolj mu je ugajal izmed vseh belih ljudi, kar jih je danes videl. Tako si je mislil svoje bele rojake, ko je o njih bral v knjigah, prav take kot je bil mladi mož v beli obleki —.

Kaj bo z njim —?

Trzan je poznal džunglo in vedel, kako je posebno po noči nevarna.

pon (mozlavec) in traminec, kojih večje ali manjše število malorodnih trsov bolj zmanjša pridelek, kakor pri drugih sortah, smo izbrali eden roden in eden maloroden trs ter ju opazovali tri leta na njuno rodnost, odvzeli cepiče od vsakega rodnega, kakor tudi malorodnega trsa in s temi pocepili podlogo Portalis. Podloge za rodne in malorodne vrste zgoraj imenovanih sort izvirajo od enega in istega trsa. Na ta način je vsak vpliv na izid poizkusa popolnoma izključen, tembolj, ker so cepiljenke sajene v od-delke, ležeče drug poleg drugega pod enakimi klimatičnimi in zemeljskimi razmerami.

Kakor hitro so začele trte roditi, se je opazila že na zunaj očitna razlika med oddelki; še večjo razliko kažejo številke, ki označujejo težo natrganega grozdja, za dobo od 1908 do 1912 in od 1921 do 1923 in ki so razvidne iz sledeče tabele:

Letnik	Beli peček		Maloroden	
	Roden kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha	Roden kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha
1908	15.900	11.130	5.104	3.572
1909	14.900	10.480	3.104	2.172
1910	5.333	3.733	381	266
1911	19.238	13.466	7.619	5.333
1912	10.666	7.466	3.047	2.132
1921	15.619	10.933	3.809	2.666
1922	20.952	14.666	4.952	3.466
1923	4.190	2.933	343	240

Letnik	Črni burgundec		Maloroden	
	Roden kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha	Roden kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha
1908	2.916	6.397	983	727
1919	6.052	4.478	2.333	1.726
1919	4.869	3.603	666	492
1911	—	—	—	—
1912	12.333	9.126	2.000	1.480
1921	8.034	5.945	1.454	1.075
1922	9.788	7.245	2.181	1.673
1923	7.791	5.768	545	403

Kako se bo belokožec branil —? Orožja ni imel razen sulice in te ni znal rabiti, nič ni slišal, nič ni videl —. Dobrodošel plen bo divjim roparicam, če ga ne reši —.

Da, res, glej —! Tamle se plazi Numa, lev, komaj par korakov desno od belokožca —!

Topot je tudi Clayton čul bližajočega se sovražnika. Plašno je zrl v negotovi mrak, da bi ga ugledal.

Tedaj zagrmí čisto blizu njega grozeče rjovenje levovo, da je strahotno odmevalo po tihí džungli.

Mrzel pot je oblil Claytona. S tresočo roko, pa vendar pogumno, je dvignil sulico proti grmovju, odkoder je prišlo rjovenje. Pa vedel je v naprej, da je izgubljen. Kaj je bila slabotna sulica, kaj njegova nevajena roka proti strašni levovi moči —.

Planil bo nanj, še trenutek, pa bo čutil njegovo vročo sapo na licu, njegove strašne kremplje na prsih. Raztrgal ga bo in —.

O Bog, kako težko je umreti zapuščen, pozabljen v divjini, rop krvoločnih živali —.

Nekaj trenutkov je vladal mrtev molk. Clayton je stal nepremičen z dvignjeno sulico, lahko se je tresel.

Rahlo šuštenje v grmičju mu je napovedalo, da se lev premiče. Pripravljaj se je na skok.

Sedaj ga je opazil.

Komaj par metrov je bil oddaljen. Videl je njegovo mogočno, okroglo, grivasto glavo in za njo dolgo gibčno, mišičasto telo, trdo stisnjeno k tlom. Počasi je lezel naprej.

Sedaj se je ustavil, premišljeno in previdno je skrčil zadnje noge pod trebuh, — silna mačka, ki se pripravlja na skok.

(Dalje prihodnjič).

Letnik	Beli rizling		Maloroden	
	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha
1908	2.212	1.592	—	—
1909	5.835	4.301	—	—
1910	5.411	3.895	—	—
1911	6.750	4.860	—	—
1912	5.500	6.120	—	—
1921	4.545	3.272	—	—
1922	4.545	4.712	—	—
1923	4.618	3.324	—	—

Letnik	Sipon		Maloroden	
	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha
1908	9.650	7.227	5.634	4.224
1909	9.418	7.063	9.566	7.174
1910	9.454	7.090	5.333	3.999
1911	15.090	11.317	5.913	4.434
1912	15.666	11.749	4.000	3.000
1921	23.565	17.674	7.833	5.874
1922	23.303	17.478	10.666	7.999
1923	2.608	1.956	1.900	1.425

Letnik	Rdeči traminec		Maloroden	
	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha	kg grozdja na 1 ha	l mošta na 1 ha
1921	10.500	7.245	3.911	2.698
1922	19.000	13.110	8.000	5.520
1923	5.166	3.564	3.318	2.289

Na 1 ha s 8000 trsi dobimo potemtakem tekem 3—8 let poprečno množino mošta pri:

Sorta	100 kg grozdja l mošta	Rodni	
		hl na 1 ha	hl na 1 ha
Belem pečku	70	93	24
Črnem burgundcu	74	60	10
Belem rizlingu	72	40	—
Siponu	75	102	47
Rdečem tramincu	69	79	35

Da zaostaja rizling v rodovitnosti za drugimi sortami, tiči vzrok v tem, da slučajno nismo vzeli cepičev od najbolj rodne trse. Ta sorta ima v različnih parcelah in na različnih podlogah, kakor Chasselas-Berlandieri, Aramon-Rupestris, Rip-Berld. in drugih trse, ki so bogatejše obloženi z grozdom, ki niso izbrani, t. j. rodni in malorodni trsi, ki dajo poprečno v letih na 1 ha 60—70 hl in še več mošta.

S skrbno izbiro cepičev najrodovitejših trt se bi dala količina ravno pri tej sorti za mnogo pomnožiti.

Kako previdni moramo biti pri cepljenju te sorte, kaže tabela malorodnih trt, ki sploh ne rode.

Poizkusi se nadaljujejo, kažejo pa že zdaj veliko gospodarsko važnost, ako smo skrbno izbirali trte, od katerih vzamemo cepiče.

Zanesljive cepiče dobimo, če označimo vsako leto najbolj rodne trse, t. j. od septembra do trgatve, bodisi z volno ali z pločevinastimi znakami, opremljene z letnikom. Cepiči se odvajamo le od onih trt, katere imajo največ označb in sicer samo tiste cepiče (rozge), ki so rastle na dvoletnem lesu (rezniku in locnu) in vrhutega imajo grozdne peclje od zadnje trgatve.

S pomnoženjem — v našem slučaju s cepljenjem — se dajo nedvomno lastnosti matere rastline prenesti na zarod ali potomce. Nam je dana možnost pomnožiti pridelek malorodnih sort z rodnimi trtami in zboljšati njihovo kulturo v večji meri, kakor se je to zgodilo do sedaj. Posebno bi se naj v tej smeri postopalo pri našem starem domačem siponu, ki kaže veliko trsov z neenakimi jagodami in redkimi grozdi. Vinogradniki so mišljenja, da je povzročil le samo mimogrede slabi cvet. Prikazen je tu in je ne upoštevajo. Čeravno v marsikaterih letih vpliva vreme na rodovitnost trt in so podvrženi temu vplivu tudi rodni trsi, vodi vendar natančnejše opazovanje prekinulo do prepričanja, da trs z zgoraj imenovanimi lastnostmi ostane leto za letom enak.

Razume se torej, zakaj se najdejo v dobrih letih poleg bogato obloženih trsov tudi taki z lepim in močnim lesom, pa z malo, redkim in večinoma malojagodnatim, brezpečkastim grozdom. Enako lastnost opažamo pri renskem rizlingu (krnjav grozd, Grobe-Grob-Rizling), črnem burgundcu, rulandcu in drugih, čigar pridelek ni povsod zadovoljiv.

Iz navedenih števil je dokazano, da vpliva podloga, cepljena s cepičem od rodovitega trsa, ugodno na kvaliteto in kvantiteto pridelka in obratno, in dasiravno vpliva v istem smislu rodovitnost zemlje in način obdelovanja vinograda, je vendar skrbna izbira cepičev in pomnoženje rodovitnih trt potom cepljenja glavni pogoj za dobička nosno vinarstvo.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pašič—Pribečevići pristaši proti sedanjim vladim niso opozicija v evropsko-kulturnem pomenu besede, ampak prava zarotniška družba, ki navaja svoje pristaše v državni službi k neposlušnosti in kljubovalnosti, povzroča nemire, širi najrazličnejše laži, oborožuje svoje pristaše ter vzdržuje končno še zveze z različnimi raz-

bojniki po južni Srbiji, da bi na kakšen koli način omajala položaj vlade. Zadnjič se je dogodil slučaj, da so kačaki ali razbojniki ujeli srezkega načelnika iz Djakovice ter zahtevajo sedaj zanj visoko odkupnino. Da so ti razbojniki v gotovi zvezi s Pašičevimi radikali, je razvidno iz tega, ker je hotela prejšnja vlada postaviti v Djakovici za župana nekoga Čazim Cura, ki je sorodnik zloglasnega arnautskega hajduka Bajram Cura. S to namesitvijo z nastopom sedanje vlade seveda ni bilo nič, Čazim Cur je šel med hajduke in danes pač po hajduško služi Pašičevi politiki.

Pašičevci zavlačujejo z lažni tudi sklenjeno spolnitev vlade s hrvatskimi poslanci, ki bi — kakor je znano — prevzeli štiri ministrske sedeže. Z lažni in zvičajami se skuša prepričati krono, da bi bili republikanci v vladi silno nevarni za obstoj monarhije. To seveda ne bo zaleglo, ker imamo v Evropi vse polno primerov, da so v monarhističnih državah republikanci člani vlad in da imajo, kakor v Angliji, celo vladna predsedstva.

V pondeljek se je sestel finančni odbor, da najde kritja za izvedbo vladnih sklepov v prid invalidov, upokojencev, uradnikov itd. Ker so pa vsi odbori sestavljeni še od poprej, brez Hrvatov in ob premoči Pašičevih in Pribečevićevih pristašev, je gotovo, da bodo ti napeli vse sile, da preprečijo vladne ukrepe, pa naj so ti še tako nujni ter namenjeni še tako potrebnim.

BOLGARIJA.

Poboji med makedonskimi komiti se nadaljujejo. Nadaljujejo se pa tudi od strani bolgarske vlade najhujša preganjanja zemljoradnikov in delavcev. Nekateri bolgarski vladni listi so začeli naenkrat pisati, da je kriv smrti komitskega voditelja Aleksandrova hrvatski Radič, češ, da ni hotel z njim sodelovati, ampak je šel v Moskvo in je tam boljševeke nahajal proti njemu. S tem sami Bolgari zavračajo radikalne in policajdemokratske laži, da je bil Radič zaveznik bolgarskih in makedonskih komitov.

NEMCIJA

vstopi najbrž v najkrajšem času v Društvo narodov. Zapreke delajo seveda nacionalisti s svojimi pretiranimi zahtevami. Nemčija bi dobila sedež tudi v takozvanem svetu Društva narodov.

DRŽAVLJANSKA VOJNA NA KITAJSKEM

zavzema vedno večji razmah. Japonska podpira mukdenskega generala, ki prodira proti Pekingju s tem, da dovoljuje prevoz njegovih čet po svojem ozemlju. Mukdenski general Čangsolin je izjavil konzulom tujih držav v Mukdenu, da bo ščitil premoženje in življenje Evropejcev. Opozoril je konzule, da bo pričel bombardirati glavni stan nasprotnih čet v Čingvantanu, vsled česar naj vsi Evropejci zapuste ta kraj. Dalje je pozval tuje bojne ladje, da zapuste pristanišče v Šankhajvanu, ker bo pričel tudi to pristanišče bombardirati. Končno je izjavil general Čangsolin, da se bori za svoje osebno varnost in pa za blagor Mandžurije.

ZA SVETOVNI MIR.

Francoski zastopnik Pavel Boncour je stavil v komisiji, ki izdeluje načrt o obveznem razsodništvu, jako zanimiv predlog. Po tem predlogu bo Društvo narodov v vsakem slučaju razsodilo, ali sme kakšna država vršiti obveznosti, ki jih pogodbeno ima napram drugi državi, ali ne, ako gre namreč za pomoč v slučaju vojske. Če bo Društvo narodov kakšno državo proglasilo kot napadalno, ji druga ne bo smela pomagati, četudi bi se bila pogodbeno v to obvezala. To bi bil prvi korak k enotni zvezi evropskih držav in bi dosedanje zveze ali antante odpadle.

PROSVETNA ZVEZA V MARIBORU.

Minil je poletni čas javnih prireditelj in zunanjih manifestacij. Za nami so veličastni mladinski dnevi v Mariboru in I. Marijanski kongres v Ljubljani. Posejana so bila semena verske obnove in prosvetno-kulturnega prepoveda, ki sedaj čakajo, da vzklije iz njih rodoviten sad za vse slovenski narod. Naši preosnovitveni programi ne smejo biti zgolj predmet trenutnega zunanjega navdušenja; preiti nam morajo globoko v dušo, naše ganutje in čuvstvenost mora biti polno teh klenih zrn, sicer je vse naše delo ničevno, preračunano za množico, srce in razum pa o tem nič ne izvesta.

Sedaj sledi čas mirnega preudarka in dejanska izvedba napravljenih in sprejetih načrtov. Zato so poklicana v prvi vrsti vsa naša prosvetna in izobraževalna društva, naše čitalnice in knjižnice. Obračunati moramo s stari bahaštvom: glejte, koliko društev imamo, koliko članov je v njih, ko na drugi strani predobro vemo, da mnogo teh društev deluje samo s tem, da priredi obvezen občni zbor, potem pa sledi dolga praznina in prav nič več. Druga društva smatrajo zopet za svojo glavno dolžnost, da prirede nekaj gledaliških iger na leto, kakšno veselico, resničnega, kulturnega in izobraževalnega dela pa je opaziti le malo. Hvala Bogu, da so taka društva prav redka, skoro izjeme, a zato še nikakor ne smemo pred njimi zatisniti oči. Tako društva so bila morda dobra in umestna v dobi rodoljubstva in narodnega slogaštva, a današnji čas se pa čisto drugače kliče! — Društveni mehanizem je mrtev, besedo ima osebnost, življenska potreba srca posameznika združuje občestvene krožke. Društva morajo ustvarjati med Slovence kulturo družine in poduhovljenje vsega življenja. Kjer se to godi, kjer voditelj razume tok narodne duše, tam ni tožb, da društvo več ne vleče, da ni zanimanja in kar je še takih izgovorov. Gotovo, nihče ne oporeka, da so tu in tam vsled krajevnik prilik in razmer silne težave za društveno življenje in na prvi mah skoro ne-

premostljive. Vendar tudi tu ne sme nihče reči že kar vnaprej: pri nas ne gre, je popolnoma nemogoče. Dr. J. Ev. Krek, ki mu nihče ne more ugovarjati, da ne bi bil naš najboljši in najinteligentnejši ljudskoprosvetni delavec, je dejal ob vseh takih prilikah: »Začeti je treba, to je vsa skrivnost« in »kjer je kaka reč potrebna, tam je tudi mogoča«, sam pa nam je bil živ vzgled teh trditelj. Seveda, on pa ni tega le pravil in pridigal drugim, temveč je bil prvi, ki je uresničeval svoj nauk: »Če dobimo človeka na cesti, ki bo rekel »Dober dan«, odgovori mu »Bog daj«, a tretja beseda mora že biti agitacija za našo stvar.« Stavimo tako — pa prav nesebično in brez profitarstva — in vsa naša društva bodo oživela, dobila bodo naravnost mladinsko dušo. Odslej mora iti naše prosvetno delo za notranjim doživljanjem človeka, pokazati mora, da mu ni le do zunanjih oblik. Prosveto, izobrazbo ne smemo zamenjavati in istovetiti z nacionalističnim znanjem. Svet misli, da je prosvetljen, izobražen že oni, ki zna čitati časopise, ki ve povedati nekaj o gospodarstvu, politiki, gledališču, muziki itd. ter se je naučil morda kakšnih posebnih vednosti iz te ali one učne knjige. Mi se temu mnenju ne moremo in ne smemo pridružiti. Vse to so suha znanja. Resnična izobrazba pa meri in grabi na globoko, ali kakor pravi sloviti Anton Schönbach: izobrazba nas napravi zrele in proste, znanje ne. Znanje je hlapec, njegova gospodarica pa je prosveta. Zato: v naša društva s kulturo sreča in duše!

Pregledniške pole naj zaostala društva točno izpolnijo in jih takoj vrnejo Prosvetni zvezi. Za bližnji občni zbor zveze (v novembru) rabimo natančno društveno statistiko, ki pa je brez pregledniških pol ni mogoče sestaviti. Prosimo, da vsi društveni odbori to upoštevajo in nam ne napravljajo z izterjevanjem pol nepotrebnega dela. Točnost in red!

Društveni občni zbor naj skličejo v septembru in oktobru vsa ona društva, ki letos ali celo več let, še niso imela občnega zbora. Prepis zapisnika pošljite Prosvetni zvezi. Društva, zavedajte se, da morate imeti red v svojem hiševanju in da čas zahteva resnega, obilnega dela!

Poslovnika še nima mnogo društev. Nerazumljivo nam je, kako morajo biti društveni odbori tako vztrajni v svoji stari veri, da bo društvo napredovalo in rastle, čeravno zametuje vse nasvete in prošnje svoje centrale. Brez Poslovnika, ki stane izvod le 6 D, ni mogoče pravega in smotnega dela v društvu! Poslovnik mora preiti v vsako društvo!

Ali že mislite na občni zbor Prosvetne zveze, ki bo koncem novembra v Mariboru? Koga boste poslali? Vsako društvo pošlje za vsakih začetih 50 članov po enega zastopnika, ki mora imeti pismeno pooblastilo društvenega odbora. Letošnji zvezin občni zbor mora biti naš prosvetni parlament, vsako včlanjeno društvo mora biti zastopano. Naj se pokaže, kje je delo in trdna volja, kje pa malobrižnost in nezanimanje.

Naročili še niste enotnih poslovnih knjig za društvo, zato sklenite pri odborovi seji, kedaj jih naročite. Društva, ki so pričela te knjige uporabljati, izrekajo zvezi hvalo in priznanje za tako praktične in primerne društvene poslovne knjige, ki stanejo 79 D ali 103.80 D s poštnino vred, kakšen je pač obseg.

Članarino 25 D za leto 1924 še ni poravnalo nekaj društev. Prosimo, da poravnajo ta dolg brez neljube terjatve.

Predsedstvo Prosvetne zveze v Mariboru.

Prireditve.

Mladinska slovesnost v St. lju v Slov. gor. Pred dobrim letom (dne 24. VI. 1923) zgradil si je slovenski Orel gnezdo na najsevernejši točki domovine, v lepem, a vedno ogroženem St. lju v Slov. gor. Skozi celo leto je četa naših fantov zahajala v Slovenski dom in se tam izobraževala. Na društveno dvorano so bili pa naši Orli navezani tudi glede telovadbe. Da niso mogli tam telovaditi tako, kakor bi radi, je pač umevno. Pričeli so torej misliti na svojo lastno telovadnico. Zaposlili so občinski odbor domače očine za telovadnico, kjer se je netilo nekdanj sovražstvo do našega naroda in so se kovali zlobni načrti proti vsemu, kar je bilo slovensko in katoliško. Bila je to telovadnica nemških turnerjev, ob enem protestantovski tempelj in prižnica zloglasnega Mahnera, odkoder so podivjani nemški »buršk« napadli leta 1910 naše domačine povodom otvoritve Slovenskega doma. Ko so ob prevratu morali Nemci izročiti poslopje tukajšnji občini, je to gnezdo zadela huda usoda. Ostale so še samo stene in streha. Pa naši fantje se niso ustrašili! Z vsem ognjem so se vrgli na delo, zbirali prispevke, les in vse potrebno skozi več kot pol leta in iz zapuščenega protestantovsko-nemškega brloga je nastala čedna orlovska telovadnica. Uspeh svojega neumornega dela in slovesno otvoritev telovadnice proslavi šentiljska mladina z javno prireditvijo v nedeljo, dne 5. oktobra t. l. Ze danes opozarjamo vse narodno misleče kroge od blizu in daleč, posebno še Mariborčane, da pohite na ta dan v obmejni St. lju k tej izredni slovesnosti. Spored objavimo prihodnjic. — Pripravljali odbor.

Orel Slov. Bistrica priredi v nedeljo, dne 28. t. m., popoldne ob 3. uri, v dvorani Okrajne hranilnice telovadno akademijo s prav lepim sporedom! Vsi prijatelji orlovstva iskren ovabljeni! Bog živi!

Konjski katoliški društveni dom. Preteklo nedeljo, 21. septembra, je bila blagoslovitev in otvoritev katoliškega društvenega doma. S tem je bila položena krona na delo, dovršeno od ljudske zavednosti in požrtvovalnosti. Kar drugod traja leta in leta, se je v Konjicah izvršilo v primeroma kratkem času. Ko je bil storjen sklep, da se postavi društveni dom ter bil sprejet načrt za gradbo, se je